

ΤΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Landmarks, Ancient Charges, Αρχαίαι Θεμελιώδεις Διατάξεις
και Οριοθέσια

Μία συγκριτική προσέγγιση υπό το πρίσμα της United Grand Lodge
of England και της Southern Jurisdiction του Ancient and Accepted
Scottish Rite

Εθνική Μεγάλη Στοά της Ελλάδος

Αγαπητοί μου Αδελφοί,

Υπάρχουν ορισμένες λέξεις στον Ελευθεροτεκτονισμό τις οποίες χρησιμοποιούμε συχνά, αλλά όσο περισσότερο επιχειρούμε να τις ορίσουμε τόσο περισσότερο αντιλαμβανόμαστε το βάθος και τη δυσκολία τους.

Μία από αυτές είναι η λέξη Landmarks.

Στα ελληνικά τη συναντούμε ως Ορόσημα, Οριοθέσια, Αρχαία Οριοθέσια, ακόμη και ως Αρχαίαι Θεμελιώδεις Διατάξεις.

Είναι όμως όλα αυτά ακριβώς το ίδιο;

Και ακόμη περισσότερο:

Τι είναι πραγματικά ένα Τεκτονικό Landmark;

Είναι ένας νόμος;

Είναι μία παράδοση;

Είναι μία τελετουργική συνήθεια;

Είναι μία διάταξη Συντάγματος;

Είναι ένας κανόνας αναγνώρισης;

Η μήπως είναι κάτι ακόμη βαθύτερο: ένα όριο πέρα από το οποίο ο Ελευθεροτεκτονισμός παύει να είναι αυτό που ήταν;

Αυτό είναι, κατά τη γνώμη μου, το πραγματικό ερώτημα.

Και για να το απαντήσουμε πρέπει να κάνουμε μία θεμελιώδη διάκριση:

Δεν είναι κάθε παλαιός τεκτονικός κανόνας Landmark.

Δεν είναι κάθε τεκτονικό έθιμο Landmark.

Δεν είναι κάθε διάταξη Συντάγματος Landmark.

Και δεν είναι κάθε Landmark αναγκαστικά γραμμένο σε κάποιο Σύνταγμα.

Αυτό ακριβώς αποτελεί την ουσία του θέματος.

I. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΛΕΞΗ LANDMARK;

Η αγγλική λέξη landmark είχε αρχικά μία πολύ συγκεκριμένη έννοια.

Ήταν το σημάδι που όριζε ένα σύνορο. Ο λίθος ή άλλο σταθερό σημείο που καθόριζε μέχρι πού φθάνει μία ιδιοκτησία και από πού αρχίζει η άλλη.

Δεν ήταν λοιπόν απλώς ένα «σημαντικό σημείο».

Ήταν όριο.

Γι' αυτό θεωρώ ότι η ελληνική λέξη Οριοθέσιο είναι, φιλοσοφικά τουλάχιστον, ακριβέστερη από το απλό «Ορόσημο».

Το Landmark δεν μας λέει μόνο:

«Εδώ βρίσκεται κάτι σημαντικό».

Μας λέει:

«Μέχρι εδώ μπορείς να φθάσεις. Αν περάσεις αυτό το όριο, βρίσκεσαι πλέον σε διαφορετικό έδαφος».

Ακριβώς αυτή είναι η τεκτονική του σημασία.

Ένα Landmark δεν είναι μία λεπτομέρεια του Τύπου.

Είναι μία αρχή τέτοιας φύσεως ώστε, εάν καταργηθεί, η ίδια η ταυτότητα του θεσμού μεταβάλλεται.

Θα μπορούσαμε επομένως να δώσουμε έναν πρώτο λειτουργικό ορισμό:

Landmark είναι μία θεμελιώδης και υπερκείμενη αρχή της Τεκτονικής Τάξεως, η οποία οριοθετεί την ταυτότητα του Ελευθεροτεκτονισμού και δεν μπορεί να καταργηθεί με απλή νομοθετική πράξη χωρίς να μεταβληθεί η ίδια η φύση του θεσμού.

Αυτό είναι πολύ διαφορετικό από έναν απλό κανονισμό.

II. LANDMARKS ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ: Η ΠΡΩΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Ένα Σύνταγμα ή ένας Κανονισμός δημιουργείται από μία αρμόδια Τεκτονική Αρχή.

Επομένως μπορεί, κατά κανόνα, να τροποποιηθεί από αυτήν ή από μία μεταγενέστερη αρμόδια αρχή.

Το Landmark βρίσκεται θεωρητικά πριν και πάνω από τη συνήθη νομοθεσία.

Αυτό φαίνεται εξαιρετικά καθαρά στην αγγλική παράδοση.

Ήδη στις General Regulations που δημοσιεύθηκαν στα Συντάγματα του 1723 εμφανίζεται η περίφημη αρχή ότι η Μεγάλη Στοά μπορεί να θεσπίζει νέους κανονισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι τα «old Land-Marks» θα διατηρούνται. Η ίδια βασική λογική επιβιώνει μέχρι σήμερα.

Και εδώ βρίσκεται μία από τις σημαντικότερες φράσεις για την κατανόηση ολόκληρου του ζητήματος:

η Μεγάλη Στοά μπορεί να μεταβάλει τους νόμους της· δεν μπορεί όμως, μέσα από τη μεταβολή των νόμων της, να καταστρέψει τα όρια που συγκροτούν την ίδια την Τεκτονική της ταυτότητα.

Το σημερινό Book of Constitutions της UGLE, έκδοση 2026, επαναλαμβάνει ακριβώς αυτή τη διάκριση. Ο Rule 4 αναγνωρίζει στην Grand Lodge την εξουσία να θεσπίζει, να τροποποιεί και να καταργεί νόμους και κανονισμούς, αλλά προσθέτει ότι αυτό γίνεται:

“always taking care that the antient Landmarks of the Order be preserved.”

Δηλαδή:

πάντοτε με τη μέριμνα να διατηρούνται τα Αρχαία Οριοθέσια της Τάξεως.

Αυτό είναι καθοριστικό.

Διότι αποδεικνύει ότι για την αγγλική αντίληψη:

Law ≠ Landmark.

Ο νόμος μπορεί να αλλάζει.

Το Landmark οριοθετεί την αλλαγή.

III. LANDMARKS ΚΑΙ ANCIENT CHARGES ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΙΔΙΟ

Εδώ χρειάζεται δεύτερη πολύ σημαντική διάκριση.

Συχνά οι όροι Ancient Charges και Ancient Landmarks χρησιμοποιούνται σαν να είναι ταυτόσημοι.

Δεν είναι.

Οι Charges είναι «Καθήκοντα», «Υποχρεώσεις», «Παραγγέλματα».

Απευθύνονται στον Τέκτονα και του λένε τι πρέπει να πιστεύει, πώς πρέπει να συμπεριφέρεται, ποιες υποχρεώσεις έχει απέναντι στη Στοά, στους Αδελφούς, στην κοινωνία και στην Τεκτονική Αρχή.

Τα Συντάγματα του 1723 αποτελούνταν από παραδοσιακή ιστορία, Charges και General Regulations. Η ίδια η UGLE περιγράφει σήμερα τα Charges ως το βασικό σύνολο αρχών της πρώιμης οργανωμένης Τεκτονικής παραδόσεως, διακρίνοντάς τα από τους κανονισμούς διοικήσεως.

Τα περίφημα Charges του 1723 περιλάμβαναν θέματα όπως:

η σχέση του Τέκτονα προς τον Θεό και τη θρησκεία, η σχέση προς την πολιτεία, η φύση της Στοάς, οι υποχρεώσεις Διδασκάλων, Εποπτών και Αδελφών, η λειτουργία της Τέχνης, και η συμπεριφορά μεταξύ των Αδελφών και εκτός Στοάς.

Το σημερινό Book of Constitutions περιλαμβάνει επίσης το Summary of the Antient Charges and Regulations, το οποίο διαβάζεται στον εκλεγμένο Διδάσκαλο πριν από την εγκατάστασή του. Περιλαμβάνει δεκαπέντε σημεία: υπακοή στον ηθικό νόμο, νομιμοφροσύνη, έντιμη ζωή, σεβασμό στις νόμιμες Τεκτονικές Αρχές, πίστη στη Στοά,

αποφυγή ακροτήτων, κανονικότητα στη δημιουργία Στοών, εξέταση υποψηφίων και επισκεπτών και άλλα.

Άρα:

ένα Ancient Charge μπορεί να εκφράζει ένα Landmark, αλλά δεν ταυτίζεται αναγκαστικά με αυτό.

Για παράδειγμα, η υποχρέωση του Τέκτονα να ζει έντιμα αποτελεί θεμελιώδες τεκτονικό καθήκον.

Δεν χρειάζεται όμως κάθε επιμέρους τρόπος εφαρμογής αυτής της υποχρέωσης να χαρακτηριστεί Landmark.

IV. LANDMARKS, CUSTOMS KAI USAGES

Υπάρχει και τρίτη κατηγορία:

customs and usages — έθιμα και παραδεδεγμένες πρακτικές.

Αυτά είναι πράγματα τα οποία γίνονται επί μακρόν επειδή έτσι έχει διαμορφωθεί η τεκτονική παράδοση.

Αλλά εδώ χρειάζεται προσοχή.

Το γεγονός ότι κάτι είναι αρχαίο δεν το καθιστά αυτομάτως Landmark.

Ένα έθιμο μπορεί να είναι παλαιό και σεβαστό, χωρίς να αποτελεί ουσιώδες συστατικό της Τεκτονικής ταυτότητας.

Η UGLE είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ακριβώς επειδή στα Basic Principles for Grand Lodge Recognition μιλά χωριστά για:

“the principles of the Antient Landmarks, customs, and usages of the Craft”.

Δηλαδή αναφέρει Landmarks, customs και usages ως έννοιες που συνυπάρχουν, αλλά δεν είναι κατ' ανάγκην ταυτόσημες.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να πούμε:

Landmark: η θεμελιώδης αρχή.

Ancient Charge: η παραδοσιακή υποχρέωση που επιβάλλεται στον Τέκτονα ή στον Διδάσκαλο.

Constitutional Rule: ο θετικός νόμος που θεσπίζει η Μεγάλη Στοά.

Custom or Usage: η πρακτική που καθιερώθηκε διά της παραδόσεως.

Και αυτή η τετραπλή διάκριση είναι απολύτως απαραίτητη.

V. Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ UGLE: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ «ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 25 LANDMARKS»

Εδώ φθάνουμε ίσως στο σημαντικότερο σημείο της ομιλίας.

Η United Grand Lodge of England αναγνωρίζει ρητά την ύπαρξη των Ancient Landmarks, αλλά το σημερινό Book of Constitutions δεν παραθέτει ένα ξεχωριστό αριθμημένο κεφάλαιο με τίτλο «Τα 25» ή «Τα 10» ή «Τα 7 Landmarks».

Αντιθέτως, αναφέρεται σε αυτά ως μία προϋπάρχουσα θεμελιώδη τάξη αρχών, ενώ παράλληλα καθορίζει συγκεκριμένα Basic Principles και κανόνες αναγνώρισης.

Αυτό είναι μία βαθιά αγγλική προσέγγιση.

Όχι υπερβολική κωδικοποίηση.

Όχι προσπάθεια να μετατραπεί κάθε παλαιά πρακτική σε αιώνιο κανόνα.

Αλλά διατήρηση ενός πυρήνα αρχών, ο οποίος αναγνωρίζεται κυρίως μέσα από τη συνέχεια, την κανονικότητα και την ιστορική πρακτική του Craft.

Και έχουμε μία εξαιρετική απόδειξη γι' αυτό.

To Board of General Purposes της UGLE εξέτασε κάποτε εάν υπάρχει αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα επισκέψεως κάθε κανονικής Στοάς.

Σε ορισμένες δικαιοδοσίες το δικαίωμα visitation θεωρείται Landmark.

Η UGLE απάντησε ρητά ότι δεν απολαμβάνει τέτοια ιδιότητα υπό την Αγγλική Constitution.

Δηλαδή η UGLE αναγνωρίζει ότι κάτι μπορεί να θεωρείται Landmark αλλού αλλά όχι στην Αγγλική δικαιοδοσία.

Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό.

Διότι αποδεικνύει ότι:

η έννοια Landmark δεν σημαίνει ότι κάθε κατάλογος που συνέταξε κάποιος Τέκτονας συγγραφέας δεσμεύει ολόκληρο τον παγκόσμιο Ελευθεροτεκτονισμό.

VI. ΤΑ ΟΚΤΩ BASIC PRINCIPLES ΤΗΣ UGLE

Το 1929 η United Grand Lodge of England υιοθέτησε τα Basic Principles for Grand Lodge Recognition.

Πρέπει όμως να είμαστε πολύ ακριβείς:

δεν ονομάζονται “Eight Landmarks”.

Είναι οκτώ κριτήρια θεμελιώδους κανονικότητας και αναγνώρισης.

Η συγγένειά τους με τα Landmarks είναι προφανής, αλλά οι δύο έννοιες δεν πρέπει να συγχέονται.

Τα οκτώ σημεία είναι, σε ουσία:

1. Regularity of origin.

Μία Μεγάλη Στοά πρέπει να έχει νόμιμη και κανονική προέλευση.

2. Πίστη στον Μεγάλο Αρχιτέκτονα του Σύμπαντος και στην αποκεκαλυμμένη βούλησή Του ως ουσιώδη προϋπόθεση για την ιδιότητα του μέλους.

3. Η Υποχρέωση του υποψηφίου ενώπιον ανοικτού Volume of the Sacred Law, δηλαδή του Ιερού Νόμου που δεσμεύει τη συνείδησή του.

4. Η σύνθεση της Μεγάλης Στοάς και των Στοών από εκείνους οι οποίοι έγιναν Τέκτονες ως άνδρες, καθώς και η προβλεπόμενη σχέση προς σώματα που μυσούν γυναίκες. Η διατύπωση του συγκεκριμένου σημείου τροποποιήθηκε από την UGLE το 2018.

5. Κυριαρχία της Μεγάλης Στοάς επί των τριών Συμβολικών Βαθμών.

Δεν μπορεί να υπάγεται ούτε να μοιράζεται την εξουσία αυτή με Supreme Council ή άλλη δύναμη.

6. Παρουσία των Τριών Μεγάλων Φώτων:

Volume of the Sacred Law, Square και Compasses.

7. Απόλυτη απαγόρευση συζητήσεως θρησκευτικών και πολιτικών θεμάτων εντός της Στοάς.

8. Αυστηρή τήρηση των αρχών των Ancient Landmarks, customs και usages του Craft.

Παρατηρήστε το τελευταίο.

Η UGLE πρώτα διατυπώνει επτά συγκεκριμένα κριτήρια.

Και μετά προσθέτει:

να τηρούνται τα Ancient Landmarks, customs και usages.

Αρα ούτε η ίδια η UGLE ταυτίζει απλώς τα οκτώ Basic Principles με «τα οκτώ Landmarks».

VII. AIMS AND RELATIONSHIPS OF THE CRAFT

Το θέμα γίνεται ακόμη σαφέστερο στο σημαντικό κείμενο Aims and Relationships of the Craft, το οποίο εκδόθηκε αρχικά το 1938 από τις Μεγάλες Στοές Αγγλίας, Ιρλανδίας και Σκωτίας και επαναβεβαιώθηκε στην Αγγλία το 1949.

Εκεί διατυπώνονται αρχές οι οποίες αποτελούν τον πυρήνα της αγγλοσαξονικής αντίληψης περί Κανονικού Ελευθεροτεκτονισμού.

Μεταξύ αυτών:

η πίστη στο Supreme Being ως απαραίτητη προϋπόθεση χωρίς συμβιβασμό, η παρουσία του Volume of the Sacred Law, η πίστη στη νομιμότητα και στις υποχρεώσεις του πολίτη, η αποχή του Τεκτονισμού από πολιτικές και θεολογικές αντιπαραθέσεις, η κυριαρχία της Μεγάλης Στοάς, και η απόρριψη οποιασδήποτε υπερκείμενης διεθνούς Τεκτονικής αρχής.

Το κείμενο προχωρά ακόμη περισσότερο.

Οι τρεις Μεγάλες Στοές δηλώνουν ότι μία εγκατάλειψη αυτών των θεμελιωδών αρχών θα σήμαινε ότι η Μεγάλη Στοά δεν θα μπορούσε πλέον να ισχυρίζεται ότι ακολουθεί τα Antient Landmarks of the Order.

Αρα εδώ έχουμε μία εξαιρετική ένδειξη για το πώς αντιλαμβάνεται η UGLE τα Landmarks:

όχι ως έναν σχολαστικό κατάλογο δεκάδων επιμέρους κανόνων, αλλά ως θεμελιώδεις αρχές ταυτότητας, κανονικότητας και συνέχειας.

VIII. TO PURE ANTIENT MASONRY

Υπάρχει μία ακόμη αγγλική διάσταση.

Το σημερινό Book of Constitutions επαναλαμβάνει την Preliminary Declaration που προέρχεται από την Ένωση του 1813:

το pure Antient Masonry αποτελείται από τους τρεις βαθμούς του Entered Apprentice, Fellow Craft και Master Mason, including the Supreme Order of the Holy Royal Arch.

Αυτό έχει ενδιαφέρον σε σχέση με τους αμερικανικούς καταλόγους Landmarks.

Διότι κάποιος μπορεί να πει:

«Landmark είναι ότι ο Συμβολικός Τεκτονισμός αποτελείται από τρεις βαθμούς».

Η αγγλική απάντηση είναι λεπτότερη.

Ναι, υπάρχουν τρεις Craft Degrees.

Αλλά η Royal Arch αποτελεί, κατά την ιστορική αγγλική συνταγματική διατύπωση, μέρος της έννοιας του Pure Antient Masonry.

Αρα ακόμη και μία φαινομενικά απλή διατύπωση ενός Landmark μπορεί να έχει διαφορετική συνταγματική σημασία σε διαφορετικές κανονικές δικαιοδοσίες.

IX. Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ — ALBERT G. MACKEY

Στην Αμερική αναπτύχθηκε μία διαφορετική τάση.

Η αγγλική παράδοση άφησε τα Landmarks σε μεγάλο βαθμό χωρίς εξαντλητική κωδικοποίηση.

Η αμερικανική τεκτονική νομική σκέψη του 19ου αιώνα προσπάθησε πολύ περισσότερο να τα ταξινομήσει.

Ο άνθρωπος που επηρέασε περισσότερο αυτήν την προσπάθεια ήταν ο Albert G. Mackey.

Ο Mackey διατύπωσε τον περίφημο κατάλογο των 25 Landmarks.

Η Southern Jurisdiction, σε μελέτη που έχει δημοσιευθεί στον επίσημο ιστότοπό της, επισημαίνει ακριβώς αυτή την ιστορική διαφωνία: ορισμένες Μεγάλες Στοές υιοθέτησαν τα 25 Landmarks του Mackey, ενώ άλλοι Τέκτονες —με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον Albert Pike— θεωρούσαν ότι όσα δικαιούνται πραγματικά να ονομαστούν Landmarks πρέπει να είναι πολύ λίγα. Η ίδια μελέτη είναι άρθρο τεκτονικής έρευνας και όχι δεσμευτικό «Σύνταγμα» της Southern Jurisdiction, διάκριση που πρέπει να διατηρούμε.

Τα 25 του Mackey, σε συνοπτική απόδοση, είναι:

1. Οι τρόποι τεκτονικής αναγνώρισης.
2. Η διαίρεση του Συμβολικού Τεκτονισμού σε τρεις βαθμούς.
3. Ο θρύλος του Τρίτου Βαθμού.
4. Η διοίκηση της Αδελφότητας από Grand Master.
5. Το προνόμιο του Grand Master να προεδρεύει στις συνελεύσεις του Craft.
6. Το προνόμιο χορηγήσεως dispensations για απονομή βαθμών σε έκτακτους χρόνους.
7. Η εξουσία χορηγήσεως dispensations για τη δημιουργία ή λειτουργία Στοών υπό ειδικές συνθήκες.
8. Η παραδοσιακή εξουσία του Grand Master να κάνει Masons “at sight”.
9. Η ανάγκη οι Τέκτονες να συγκεντρώνονται σε Στοές.
10. Η διοίκηση κάθε Στοάς από Διδάσκαλο και δύο Επόπτες.
11. Η ανάγκη η Στοά να είναι duly tiled.
12. Η αντιπροσώπευση των Τεκτόνων στις γενικές συνελεύσεις του Craft.
13. Το δικαίωμα εφέσεως προς τη Μεγάλη Στοά.
14. Το δικαίωμα επισκέψεως κανονικών Στοών.
15. Η εξέταση αγνώστου επισκέπτη πριν από την είσοδό του.
16. Η μη επέμβαση μιας Στοάς στις υποθέσεις άλλης.
17. Η υπαγωγή του Τέκτονα στους νόμους της τεκτονικής δικαιοδοσίας στην οποία βρίσκεται.

18. Ορισμένες ιστορικές προϋποθέσεις για τον υποψήφιο, όπως τις διατύπωνε η εποχή του Mackey.
19. Η πίστη στην ύπαρξη του Θεού.
20. Η πίστη σε μέλλουσα ζωή.
21. Η παρουσία Book of the Law στη Στοά.
22. Η τεκτονική ισότητα των Αδελφών.
23. Η μυστικότητα της Τάξεως.
24. Η οικοδόμηση μιας speculative science πάνω στην operative art και η χρήση της οικοδομικής συμβολικής για ηθική διδασκαλία.
25. Το ότι τα Landmarks δεν μπορούν να μεταβληθούν.
Ο κατάλογος είναι ιστορικά εξαιρετικά σημαντικός.
Αλλά το κρίσιμο είναι:
δεν αποτελεί καθολικό νομοθετικό κείμενο του παγκόσμιου Ελευθεροτεκτονισμού.

X. Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ALBERT PIKE

Και εδώ η Southern Jurisdiction είναι ιδιαίτερα χρήσιμη.

Διότι θα περίμενε κανείς ότι η δικαιοδοσία που συνδέεται τόσο στενά με τον Albert Pike θα υιοθετούσε μία μακρά και αυστηρή απαρίθμηση.

Αλλά ο Pike ήταν πολύ πιο επιφυλακτικός.

Η σχετική μελέτη της Southern Jurisdiction υπενθυμίζει την άποψή του ότι τα πραγματικά Landmarks είναι τόσο ιδιαίτερης σημασίας, ώστε πρέπει να είναι πολύ λίγα.

Η σκέψη είναι ισχυρή:

εάν ονομάσουμε Landmark κάθε έθιμο, κάθε τελετουργική λεπτομέρεια, κάθε διοικητική αρμοδιότητα και κάθε παραδοσιακή πρακτική, τελικά η ίδια η έννοια Landmark χάνει την αξία της.

Εάν όλα είναι θεμελιώδη, τότε τίποτε δεν είναι πραγματικά θεμελιώδες.

Το Landmark πρέπει να αποτελεί το θεμέλιο, όχι ολόκληρο το οικοδόμημα.

XI. SOUTHERN JURISDICTION ΚΑΙ CRAFT SOVEREIGNTY

Εδώ πρέπει επίσης να αποφύγουμε μία συχνή σύγχυση.

Η Supreme Council, 33°, Southern Jurisdiction δεν είναι Grand Lodge του Craft.

Η ίδια απαιτεί από τον υποψήφιο να είναι ήδη Master Mason σε καλή κατάσταση σε Στοά υπαγόμενη σε αναγνωρισμένη Grand Lodge.

Επίσης, σε επίσημη Statement of Principles, η Southern Jurisdiction έχει τονίσει ότι τα μέλη της πρέπει να παραμένουν μέλη σε good standing αναγνωρισμένης Craft Lodge.

Αυτό έχει τεράστια σημασία.

Διότι σημαίνει ότι όταν μελετούμε όσα γράφτηκαν στη Southern Jurisdiction περί Landmarks, δεν πρέπει να τα αντιμετωπίζουμε ως προσπάθεια ενός Supreme Council να νομοθετήσει για τον Συμβολικό Τεκτονισμό.

Αντίθετα, πρόκειται κυρίως για τεκτονική φιλοσοφία, ιστορία και jurisprudence.

Και αυτό βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με την αγγλική αρχή ότι μία Sovereign Grand Lodge πρέπει να διαθέτει αποκλειστική εξουσία επί των Craft Degrees και να μη μοιράζεται αυτή την εξουσία με Supreme Council.

XII. MACKEY ENANTI UGLE — ΕΝΑ ΠΟΛΥ ΧΡΗΣΙΜΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ας πάρουμε το Landmark 14 του Mackey:

το δικαίωμα κάθε Τέκτονα να επισκέπτεται κάθε κανονική Στοά.

Στον Mackey είναι Landmark.

Η UGLE όμως έχει ρητά αποφανθεί ότι η επίσκεψη δεν αποτελεί αναπαλλοτρίωτο Landmark υπό την English Constitution. Η επίσκεψη αποτελεί παλαιό και τιμημένο έθιμο, αλλά η είσοδος εξαρτάται από συγκεκριμένους κανόνες και από την αρμοδιότητα του Master.

Εδώ βρίσκεται ολόκληρο το πρόβλημα της κωδικοποίησης.

Εάν δεχθούμε ότι ο Mackey είχε αυθεντία να καθορίσει καθολικά και αμετάβλητα Landmarks, τότε θα έπρεπε να πούμε ότι η UGLE παραβιάζει Landmark.

Πράγμα προφανώς παράλογο.

Άρα το λογικό συμπέρασμα είναι άλλο:

ο Mackey διατύπωσε μία ιδιαίτερα επιδραστική αμερικανική θεωρία περί Landmarks· δεν εξέδωσε παγκόσμιο τεκτονικό νόμο.

XIII. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΛΟΙΠΟΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ LANDMARK;

Θα πρότεινα πέντε δοκιμασίες.

Όταν εξετάζουμε εάν μία αρχή είναι πραγματικό Landmark, να ρωτούμε:

Πρώτον: είναι θεμελιώδης; Εάν καταργηθεί, αλλάζει ουσιωδώς η φύση του Τεκτονισμού;

Δεύτερον: είναι υπερτοπική; Υφίσταται πέρα από μία συγκεκριμένη Στοά, έναν συγκεκριμένο Τύπο ή μία απλή διοικητική συνήθεια;

Τρίτον: έχει ιστορική συνέχεια; Δεν μπορεί κάτι που εμφανίσθηκε πολύ πρόσφατα να παρουσιάζεται αβασάνιστα ως «αρχαίο και αμετάβλητο».

Τέταρτον: αφορά την ταυτότητα και όχι απλώς τη διοίκηση; Το πόσες ημέρες πριν πρέπει να αποστέλλεται ένα summons είναι κανονισμός. Η ύπαρξη νόμιμης και κυρίαρχης Τεκτονικής Αρχής είναι αρχή διαφορετικής τάξεως.

Πέμπτον: η κατάργησή του θα μας άφηνε ακόμη μέσα στα όρια της Κανονικής Τεκτονικής παραδόσεως; Αυτό είναι ίσως το σημαντικότερο τεστ.

XIV. ΠΟΙΑ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΘΕΩΡΗΣΟΥΜΕ ΩΣ ΤΟΝ «ΣΚΛΗΡΟ ΠΥΡΗΝΑ»;

Χωρίς να επιχειρώ να θεσπίσω νέο κατάλογο Landmarks —κάτι που θα ήταν ακριβώς αντίθετο με το πνεύμα αυτής της ομιλίας— μπορούμε να διακρίνουμε έναν πυρήνα αρχών που εμφανίζεται επανειλημμένα στην παράδοση της Κανονικής Τεκτονικής.

Πρώτον, η πίστη στον Μεγάλο Αρχιτέκτονα του Σύμπαντος, σε μία Ανώτατη Αρχή πέραν του ανθρώπου.

Δεύτερον, το Volume of the Sacred Law, ως η πνευματική και ηθική αναφορά επί της οποίας ο Τέκτονας αναλαμβάνει την Υποχρέωσή του.

Τρίτον, τα τρία Μεγάλα Φώτα.

Τέταρτον, η μύηση και πρόοδος διά των βαθμών του Craft, με τον Τρίτο Βαθμό και τον κεντρικό του συμβολισμό.

Πέμπτον, η κυριαρχία της κανονικής Μεγάλης Στοάς επί του Συμβολικού Τεκτονισμού της δικαιοδοσίας της.

Έκτον, η απαγόρευση πολιτικών και θρησκευτικών αντιπαραθέσεων μέσα στη Στοά.

Έβδομον, η τεκτονική ισότητα των Αδελφών επί του Level, ανεξαρτήτως των κοινωνικών τους διακρίσεων.

Όγδοον, η ύπαρξη ιδιαίτερων τρόπων τεκτονικής αναγνωρίσεως και προστασίας της εσωτερικής φύσεως της Τάξεως.

Ένατον, η χρήση της οικοδομικής Τέχνης ως συστήματος ηθικής και συμβολικής διδασκαλίας.

Και πάνω από όλα:

η ύπαρξη ενός σώματος αρχών το οποίο καμία πρόσκαιρη διοίκηση δεν δικαιούται να καταστρέψει στο όνομα της ευκολίας ή της μόδας.

Τα πρώτα από αυτά βρίσκουν εξαιρετικά ισχυρή αντιστοίχιση στα Basic Principles και στο Aims and Relationships της UGLE, ενώ αρκετά εμφανίζονται επίσης στον Mackey, στον POUND και στη σχετική αμερικανική τεκτονική jurisprudence.

XV. ΑΡΑ «ΑΡΧΑΙΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ» ΕΙΝΑΙ ΣΩΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ;

Θα έλεγα:

ναι ως ερμηνευτική απόδοση, αλλά όχι απολύτως ως κυριολεκτική μετάφραση.

Ο όρος «Θεμελιώδεις» είναι εξαιρετικός.

Ο όρος «Αρχαίαι» αποδίδει το Antient.

Η λέξη όμως «Διατάξεις» μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση συγκεκριμένων άρθρων θετικού δικαίου.

Και ακριβώς αυτό δεν είναι βέβαιο για τα Landmarks.

Ένα Landmark μπορεί να είναι άγραφος θεμελιώδης κανόνας.

Γι' αυτό θα προτιμούσα:

Αρχαία Θεμελιώδη Οριοθέσια του Ελευθεροτεκτονισμού ή απλούστερα:

Αρχαία Οριοθέσια — Ancient Landmarks.

Εάν όμως χρησιμοποιούμε τον καθιερωμένο ελληνικό όρο Αρχαίαι Θεμελιώδεις Διατάξεις, πρέπει να εξηγούμε ότι με τη λέξη «Διατάξεις» δεν εννοούμε απλώς άρθρα ενός Καταστατικού.

Εννοούμε θεμελιώδεις αρχές που προηγούνται της συνήθους τεκτονικής νομοθεσίας.

XVI. Η ΒΑΘΥΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΜΕΓΑΛΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟ ΚΑΙ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΣΤΟΑ

Το ζήτημα των Landmarks δεν είναι απλώς ακαδημαϊκό.

Αφορά άμεσα τη διοίκηση.

Κάθε Μεγάλη Στοά πρέπει να εξελίσσεται.

Οι εποχές αλλάζουν.

Οι κοινωνικές συνθήκες αλλάζουν.

Η τεχνολογία αλλάζει.

Οι τρόποι διοικήσεως αλλάζουν.

Οι ανάγκες των Αδελφών αλλάζουν.

Οι κανονισμοί πρέπει πολλές φορές να αλλάζουν.

Και αυτό δεν είναι αντίθετο προς την παράδοση.

Το αντίθετο.

Η ίδια η παλαιότερη τεκτονική συνταγματική αρχή αναγνώριζε στη Grand Lodge τη δυνατότητα να δημιουργεί νέους κανόνες, ακριβώς για το πραγματικό όφελος της Αδελφότητας — υπό μία προϋπόθεση:

να μην αφαιρούνται τα όρια.

Εδώ βρίσκεται η σοφία.

Ο Ελευθεροτεκτονισμός δεν διατηρείται ζωντανός επειδή αρνείται να αλλάξει οτιδήποτε.

Ούτε επιβιώνει επειδή αλλάζει τα πάντα.

Επιβιώνει επειδή γνωρίζει:

τι μπορεί να αλλάξει και τι δεν πρέπει να χαθεί.

Αυτό είναι το πραγματικό νόημα των Landmarks.

XVII. ΤΑ LANDMARKS ΚΑΙ Ο ΑΠΛΟΣ ΤΕΚΤΟΝΑΣ

Αλλά υπάρχει και μία προσωπική διάσταση.

Οριοθέσια δεν υπάρχουν μόνο για τις Μεγάλες Στοές.

Χρειάζεται και ο άνθρωπος τα δικά του Landmarks.

Υπάρχουν όρια που, εάν τα περάσουμε, δεν είμαστε πλέον οι ίδιοι άνθρωποι.

Η τιμή.

Η αλήθεια.

Η δικαιοσύνη.

Η πίστη στον λόγο μας.

Η αδελφική αγάπη.

Η ελευθερία της συνειδήσεως.

Ο σεβασμός προς τον άλλον.

Η αυτοκυριαρχία.

Αυτά είναι τα προσωπικά μας Οριοθέσια.

Και ίσως τελικά αυτό είναι το βαθύτερο μάθημα του τεκτονικού Landmark.

Ο λίθος που τοποθετείται στο σύνορο δεν περιορίζει τον άνθρωπο.

Του δείχνει πού βρίσκεται.

Του δίνει προσανατολισμό.

Και ένας άνθρωπος χωρίς όρια δεν είναι πραγματικά ελεύθερος.

Είναι απλώς άνθρωπος χωρίς κατεύθυνση.

XVIII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Αγαπητοί μου Αδελφοί,

αν έπρεπε να συνοψίσουμε όλη αυτή την ομιλία σε λίγες προτάσεις, θα έλεγα τα εξής:

Τα Landmarks δεν είναι το ίδιο με τα Ancient Charges.

Τα Ancient Charges δεν είναι το ίδιο με τα Constitutions.

Τα Constitutions δεν είναι το ίδιο με τα customs και usages.

Το Landmark είναι το όριο.

Το Charge είναι η υποχρέωση.

Το Constitution είναι ο θεσπισμένος νόμος.

Το custom είναι η παραδεδεγμένη πρακτική.

Και τα Basic Principles of Recognition είναι τα κριτήρια με τα οποία μία Μεγάλη Στοά εξετάζει αν μία άλλη τεκτονική δικαιοδοσία βρίσκεται εντός του χώρου της Κανονικής Τεκτονικής παραδόσεως.

Η UGLE δεν μας δίνει έναν απλό κατάλογο είκοσι πέντε Landmarks.

Μας δίνει κάτι ίσως βαθύτερο:

μία διαρκή διάκριση μεταξύ των μεταβαλλόμενων κανόνων και των μη διαπραγματεύσιμων αρχών.

Η αμερικανική σχολή, και ιδίως ο Mackey, προσπάθησε να κωδικοποιήσει αυτά τα όρια.

Ο Pike μάς προειδοποίησε ότι τα αληθινά Landmarks πρέπει να είναι λίγα και ουσιώδη.

Και ίσως οι δύο παραδόσεις, αντί να είναι αντίθετες, μας διδάσκουν δύο πλευρές της ίδιας αλήθειας.

Ο Mackey μάς θυμίζει ότι μία Αδελφότητα χρειάζεται κανόνες ταυτότητας.

Η UGLE μάς θυμίζει ότι δεν πρέπει να μετατρέπουμε κάθε παλαιό κανόνα σε αμετάβλητο δόγμα.

Και ο Pike μάς υπενθυμίζει ότι το θεμελιώδες, ακριβώς επειδή είναι θεμελιώδες, πρέπει να είναι λιτό, βαθύ και ουσιώδες.

Θα κλείσω λοιπόν με μία σκέψη:

Landmark δεν είναι απλώς εκείνο που παραλάβαμε από τους προηγούμενους.

Landmark είναι εκείνο που, εάν το αφαιρέσουμε, οι επόμενοι δεν θα παραλάβουν πλέον τον ίδιο Ελευθεροτεκτονισμό.

Αυτή είναι η ευθύνη κάθε Τέκτονα.

Αυτή είναι ακόμη μεγαλύτερη η ευθύνη κάθε Διδασκάλου.

Και αυτή είναι η ύψιστη ευθύνη κάθε Μεγάλης Στοάς:

να εξελίσσει το οικοδόμημα, χωρίς να μετακινεί τους θεμελιώδεις λίθους που καθορίζουν τα όριά του.

Να προχωρεί χωρίς να αποκόπτεται από τις ρίζες της.

Να εκσυγχρονίζεται χωρίς να χάνει την ταυτότητά της.

Να μεταβάλλει εκείνα που επιτρέπεται να μεταβληθούν.

Και να φυλάσσει εκείνα χωρίς τα οποία ο Ελευθεροτεκτονισμός δεν θα ήταν πλέον Ελευθεροτεκτονισμός.

Αυτή είναι, τελικά, η έννοια των Ancient Landmarks.